

בעשורלי הפרישה

וי ש ופרשה אחת חודרת, לפתע, אל מעמקי הגושמה של העם, מעוררת שאלות-יסוד של מוסר ומישטר, מכריחה את הציבור וכל פרט בו להביט כראי ולשאול: מי אני? כזו היא פרשת דניאל פינטו. הנה כמה שאלות.

מי זה הצבא? על מה ועל מי מדברים? הרי שטענו שאנחנו, חושפי האמת בפרישה נוראה זו, "פגענו בצבא". **דלומר, הצבא הוא משהו נפרד, משהו רחוק מאיתנו, משהו שיש לו חיים עצמאיים.**

הצבא זה הרמטכ"ל. הצבא זה הקצינים הבכירים. מי שמתח עליהם ביקורת, מי שמערער על אמנותם, קל וחומר מי שתובע את החלפתם, "פוגע בצבא". זה מזכיר את פרשת דרייפוס. את הקצינים-השקרנים שעלו על דוכן-העדים ושהאשימו את אמיל זולא ב-"פגיעה בצבא", ושטענו כי הוא, "סוכן האויב". (או גר-מניה, לא אש"ף). ותשובתו המדהדת של זולא עצמו: "מי זה הצבא? הצבא — זה העם!" (בנעורי ראיתי את פול מוגני, בטרט על חיי זולא, מטיח מילים אלה. עד היום אני זוכר את ההתרגשות שאתה בי.) **הצבא זה אנחנו. כל מי שמשירת בו, כל מי ששירת בו, כל מי שישנפע בקרב, כל נכה, וגם כל מי ששירת בו בתפקיד מסוים.**

הצבא זה אנחנו. אנחנו מסרנו לפלוני את הסמכות לפקד עלינו. אנחנו מסרנו בידינו את השליטה על חיננו. לא מפני שהוא אדם עליון. לא מפני שהוא תחכם באדם. אלא מפני שבחרנו בו לתפקיד מסוים זה.

ואם אנחנו, העם, הצבא, מגינים עים למסקנה שמוטב להחליפו כי אחר, זכותנו היא וחובתנו היא לאמר זאת.

איך מתמנה אצלנו רמטכ"ל? שמעתי פעם הרצאה על כך מפי האלוף ישראל טל. זה היה לפני מילחמת יום-הכיפורים, כאשר מעטים העזו לשאול שאלות כאלה.

מליק עזר בדבריו על המוקד ריית הנוראה הטמנה אצלנו כי תהליך מינויו של האדם, שאחריות כה כבירה נמסרת לידינו.

ואכן, סמכות הרמטכ"ל היא כבירה. הוא המפקד העליון, הוא לבדו קובע למיל-הדוקטרינה של צה"ל, את הכשרתו למיל-חמה אפשרית, את פעולתו במילחמה כשהיא פורצת.

הצבא אינו גוף דמוקרטי, ואינו יכול להיות כזה. הפורום של הרמטכ"ל אינו מקבל החלטות בהרמטידיים. מדבר מי שמדבר, ובסוף מחליט הרמטכ"ל — הוא לבדו. והחלטת הרמטכ"ל — היא החלטת

למטה צה"ל, היא המונשת לממשלה כחוות-הדעת הנחרצת של הצבא. יותר מזה: הרמטכ"ל הוא דמות מנהיגה ומחנכת, לטובה או לרעה. הוא הנותן את הדוגמה האישית. הוא הקובע את הנורמות המוסריות והמעשיות.

קוץ בזכוכית מגדלת. גם בממשלה אין שום ברור כזה. למעשה ממנים רמטכ"ל בשיטה של הימור. לפעמים זה מצליח, לפי עמים זה נכשל. (ולא אזכיר בהקדמי שר זה שמות).

כאשר נבחר רמטכ"ל, נבחרת גם דוקטרינה צבאית, איסטרטגיה, נורמה. האיסטרטגיה נובעת, כמובן, מהשקפה פוליטית — לפעמים באופן מודע, לפעמים באופן לא-מודע. אין דוקטרינה צבאית, "אובייקטיבית".

כאשר התמנה חיים בר-לב כרמטכ"ל, נבחרה האיסטרטגיה של קו בר-לב. באותה עת היתה איסטרטגיה זו שנויה במחלוקת יחסית בצמרת הצבא. לפחות שניים — ישראל טל ואריאל שרון — התנגדו לה.

האם נערך בירור? האם ניתן לשניים אלה להביע באוזני הממשלה תפיסה אחרת, בטרם נעשה המינוי? בוודאי שלא. הממ

לשעבר שבממשלה — ייגאל ידין ומשה דיין — הזהירו אותו והתנגדו למינוי. **התערב רפול בעניינים פוליטיים ואידיאולוגיים.**

כבר בימים הראשונים של כהונתו מתח ביקורת קטלנית על חופש-העיתונות והשי-מיע דיעות פוליטיות שהן זהות, פחות או יותר, עם השקפות גוש-אמונים. בפרשת אלון-מורה מסר חוות-הדעת צבאית-אידיאולוגית, הסותרת את חוות-הדעת של שרי הביטחון. בפרשות לדרמן, בפרשת פינטו ובשורה של מיקרים אחרים קבע נורמות הסותרות את מוסר-המילחמה.

כל זה נתגלה אחר המינוי. איש לא טרח לבדוק דברים אלה לפני המינוי. לא ועדה של הי-כנסת, לא הממשלה, לא מועצה עליונה לביטחון לאומי (שאינה קיימת).

מה עושים כשמתברר כי הרמטכ"ל דוגל

ראש-הממשלה ושר-הביטחון מעניקים דרגת רב-אלוף לרפול

בתיסוסת שאינן מקובלות — בלשון המעטה — מושגייסוד שהיו מקובלים במדינה? **לא כלום.**

התביעה להדיח את הרמטכ"ל, פוגעת בצבא. ראש-ממשלה חזק היה מטיק מסי-קנה. דויד בן-גוריון סילק פעם שני אלופים בן-לילה. אבל קבוצת-העסקנים המעוררת והמפולגת, הקרויה כיום ממשלה, שאין בה ראש-ממשלה אלא אך נואס-ראשי, בוודאי אינה מסוגלת לכך.

הצבא הוא העם. הצבא הוא כל העם. בטאנק אחד יושבים, זה ליד זה, נין ויונה. דתי ואנטי-דתי יוצאים יחד לפעולת-לילה, וסומכים איש על רעהו שלא יפקירו חבר פצוע בשדה. שוחרי-סיפות ושוחרי-שלום מחפים זה על זה בקרב אווירי. כל זה אפשרי, מפני שהצבא הוא שטח ניטרלי. לצבא אין פוליטיקה, אין אידיאולוגיה, זולת ההגנה על ביטחון המדינה, על פי הוראות הממשלה, הנובעות על-ידי הרוב הדמוקרטי.

מי שמערב את הצבא כצד בוויכוחים פוליטיים ואידיאולוגיים הורס דבר שאינו ניתן לתיקון. אם הרמטכ"ל (כל רמטכ"ל) מעמיד את צה"ל לרשות אידיאולוגיה פוליטית (כל אידיאולוגיה פוליטית), הוא הורס את המוטיבציה של כל מי שאינו דוגל באותה אידיאולוגיה, ובמיקרים קיצוניים גם מעורר בליבו בעייה מצפונית הרתי-אסון. זה נכון לגבי האידיאולוגיה של שלי

בדיוק כמו לאידיאולוגיה של גוש-אמונים. מי שרוצה שאיש שלי ואיש גוש-אמונים ישרתו בצבא אחד, בכיתה אחת, חייב להוציא את הצבא — כצבא — ממאבק הדיעות, האמונות והאידיאולוגיות. הרמטכ"ל הנכבחי אינו מבין זאת. יתכן שזהו הפענה החמורה ביותר שהושמעה נגדו.

מאחר שנוצרה המחלוקת, וקם מחנה "להגנת הרמטכ"ל" (מזר, שום רמטכ"ל קודם לא היה זקוק לכך שמישהו יגן עליו), מעניין לראות מי מקבל על עצמו בהתנדבות תפקיד זה.

הצבא זה הרמטכ"ל. הצבא זה הקצינים הבכירים. מי שמתח עליהם ביקורת, מי שמערער על אמנותם, קל וחומר מי שתובע את החלפתם, "פוגע בצבא". זה מזכיר את פרשת דרייפוס. את הקצינים-השקרנים שעלו על דוכן-העדים ושהאשימו את אמיל זולא ב-"פגיעה בצבא", ושטענו כי הוא, "סוכן האויב". (או גר-מניה, לא אש"ף). ותשובתו המדהדת של זולא עצמו: "מי זה הצבא? הצבא — זה העם!" (בנעורי ראיתי את פול מוגני, בטרט על חיי זולא, מטיח מילים אלה. עד היום אני זוכר את ההתרגשות שאתה בי.) **הצבא זה אנחנו. כל מי שמשירת בו, כל מי ששירת בו, כל מי שישנפע בקרב, כל נכה, וגם כל מי ששירת בו בתפקיד מסוים.**

הצבא זה אנחנו. אנחנו מסרנו לפלוני את הסמכות לפקד עלינו. אנחנו מסרנו בידינו את השליטה על חיננו. לא מפני שהוא אדם עליון. לא מפני שהוא תחכם באדם. אלא מפני שבחרנו בו לתפקיד מסוים זה.

ואם אנחנו, העם, הצבא, מגינים עים למסקנה שמוטב להחליפו כי אחר, זכותנו היא וחובתנו היא לאמר זאת.

איך מתמנה אצלנו רמטכ"ל? שמעתי פעם הרצאה על כך מפי האלוף ישראל טל. זה היה לפני מילחמת יום-הכיפורים, כאשר מעטים העזו לשאול שאלות כאלה.

מליק עזר בדבריו על המוקד ריית הנוראה הטמנה אצלנו כי תהליך מינויו של האדם, שאחריות כה כבירה נמסרת לידינו.

ואכן, סמכות הרמטכ"ל היא כבירה. הוא המפקד העליון, הוא לבדו קובע למיל-הדוקטרינה של צה"ל, את הכשרתו למיל-חמה אפשרית, את פעולתו במילחמה כשהיא פורצת.

הצבא אינו גוף דמוקרטי, ואינו יכול להיות כזה. הפורום של הרמטכ"ל אינו מקבל החלטות בהרמטידיים. מדבר מי שמדבר, ובסוף מחליט הרמטכ"ל — הוא לבדו. והחלטת הרמטכ"ל — היא החלטת

למטה צה"ל, היא המונשת לממשלה כחוות-הדעת הנחרצת של הצבא. יותר מזה: הרמטכ"ל הוא דמות מנהיגה ומחנכת, לטובה או לרעה. הוא הנותן את הדוגמה האישית. הוא הקובע את הנורמות המוסריות והמעשיות.